

wapen, in 1678, onder die van de adellijke families die ingeschreven waren in het Tirolse adelsregister.¹ De familie van Ried kwam uit Klausen. Zij wordt voor het eerst vermeld met Johan von Ried (of Rede), burger van Klausen, wiens wapen het borstbeeld van de basilisk vertoonde, zoals men kan afleiden uit een zegel van 1392, terwijl deze figuur in zijn geheel voor het eerst voorkomt in 1440 op een zegel van zijn naamgenoot Johan von Ried die in 1463 rechter in Klausen was. Hetzelfde wapen is dan verder te vinden op de zegels van Konrad von Ried, rechter in Klausen (1488), van Jakob (1498, 1500), van Gregor (1504), van Stephan (1512, 1516, 1529) eveneens rechter te Klausen. Tenslotte ziet men het in kleuren op een epitaaf in muurschildering in de parochiekerk van Schluderns in de Vintschgau, ter

herinnering aan Stephan von Ried, aldaar gestorven in 1589.

Gravetsch, waar de bestellers van de Amsterdamse sierbeker woonden, is een middeleeuws kasteel in de streek van Villandro boven Klausen, in het dal van de Isarco.

Het ontbreken van een merk verhindert een nauwkeuriger bepaling van het milieu waar dit stuk werd uitgevoerd. Ik houd het toch wel voor zeer waarschijnlijk dat het uit de nabije stad Brixen kwam, een zetel van prins-bisschoppen, waar steeds bekende edelsmeden werkten. De stylistische kenmerken wijzen in ieder geval in deze richting.

¹) Fr. Ad. v. Brandis, Des tirolischen Adlers immergrünendes Ehren-Kränztl, Bozen 1678.

Aanwinsten

BIBLIOFIELE AANWINSTEN VAN DE BIBLIOTHEEK

In 1958 werd de bibliotheek met verscheidene interessante boeken verrijkt, welke niet slechts door de tekst, maar vooral ook door de fraaie boekillustratie de aandacht trekken. Een overzicht van deze aanwinsten, welke naast een duizendtal moderne boekwerken en tentoonstellingscatalogussen de verzameling in belangrijkheid deed toenemen, volgt hier.

In 1484-1485 gaf Peter van Os te Zwolle de 'Sermonen van de Heilige Bernardus'¹ in het licht. In deze uitgave bevindt zich een driemaal herhaalde houtsnede met het wonder van de Heilige voor Maria met het Kind. Het is een van de zeer mooie voorbeelden van gedrukte boekverluchting uit het einde van de 15e eeuw. De houtsnede is van een zeer gevoelige expressie. De conceptie doet vermoeden, dat een schilderij tot voorbeeld heeft gediend. De mogelijkheid dat deze het werk zou zijn van een kunstenaar uit de omgeving van Zwolle, is niet uitgesloten.

Het drukkersmerk van Van Os, dat aan dezelfde meester toegeschreven kan worden, zou deze opvatting kunnen staven daar men voor dergelijke opdrachten toch niet zo ver uit de buurt zal zijn gegaan. Enige bladen in schroottechniek, die door Campbell Dodgson en Hind met deze prent in verband worden gebracht, wijzen naar een voorbeeld uit het Westfaals- of Rijng gebied, terwijl de

Heer Boon het voorbeeld voor deze houtsnede eerder in de Nederlanden zou willen zoeken.

In 1505 drukte Thielman Kerver² te Parijs een Getijdenboek met Nederlandse tekst, wel een teken hoevele Nederlanders ook in Parijs verkeerden. Kerver zegt in zijn colophon: 'te orbare van alle goeden kerstenen menschen diegheen latijn en verstaet', waarbij hij ook gemeend zal hebben, dat de reizigers uit het Noorden zich bij hun godsdienstige overpeinzingen gaarne van de hun eigen taal zouden willen bedienen. Voor ons zijn het echter de afbeeldingen die van belang zijn, fraaie levendige prenten van Franse origine, welke teruggaan op de uitgave van 1504 en verband houden met de illustraties van de 'Heures' van Simon Vostre uit het eind van de 15e eeuw. Geestig zijn de randversieringen. Het is jammer, dat het boekje niet compleet is. Er ontbreken enige grote prenten en enkele randversieringen. De tekst is hier en daar in manuscript aangebracht. De zeer goede kwaliteit van de prenten rechtvaardigde echter deze aankoop.

In 1950 kocht het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap een exemplaar van Francesco Colonna's *Hyperotomachia Poliphili* in 1499 bij Aldus Manutius te Venetië verschenen. Dit boek behoort tot het schoonste wat de drukkunst in Italië in de 15e eeuw heeft voortgebracht, zowel wat de letters als de illustraties betreft. Deze aankoop was bedoeld om de verzamelingen van Prentenkabinet en Bibliotheek van het Rijksmuseum met een monument op het gebied van de drukkunst te verrijken. Nu dit specimen uit de tijd van de Italiaanse Hoog Renaissance binnen ons bereik was, was het van belang om ook de tegenhanger van de Franse boekkunst der 16e eeuw voor onze verzameling te verwerven. Dank zij de hulp van de Ver-

¹) Dit is dat boec van sinte bernaerd[us] sermonē. — [Zwolle, Peter van Os, Winterstuck 1484, Zomerstuck 1485]. ²) Die Ghetijden van onser lieuer vrouwe met vele schoon louen ende oracien. [Parijs, thielman Keruer . . . gedruet voir . . . Gillijs remacle . . . 1505].

J. G. Blyenburgh, *Afkomst ende korte historie der Graven van Hollandt, Zeelandt ende Vrieslandt, Amsterdam, Harmen Jansz. Muller, met prenten van Hendrick Goltzius.*

eeniging Rembrandt, die ons een renteloos voorschot verleende, mocht dit in 1958 gelukken. Een zeer mooi exemplaar van de Franse uitgave¹ van Colonna's *Hypnerotomachia* uit 1546 bevindt zich nu in onze bibliotheek. De vergelijking van de illustraties van beide boeken is hoogst interessant. De Franse illustrator, die het Italiaanse voorbeeld volgde, stond onder invloed van Jean Goujon en Jean Martin. De laatste, die ook deel had aan de vertaling van de tekst in het Frans, was tijdens zijn verblijf in Italië sterk onder Italiaanse invloed gekomen en had na zijn terugkeer in Frankrijk zijn inzichten daar uitgedragen. Toch hebben de Franse kunstenaars zich nooit helemaal aan deze invloed overgegeven. Hun eigen soepele expressieve geest vindt men er steeds in terug. Dit ziet men ook in dit geval. Hoeveel gevoeliger en lichter lijkt hun tekenstift naast het gestyleerde ontwerp van de Italianen. Tensamen met de 'Entrée' van Hendrik II in Parijs van 1549, welk boek 2 jaren geleden werd gekocht, bezit de bibliotheek nu enige waardige voorbeelden uit de hoogtij van de Franse boekkunst.

Het omvangrijke oeuvre van de prentkunstenaar en illustrator Romein de Hooghe², die tot de knapste op dit gebied aan het einde van de 17e eeuw gerekend mag worden, is nog verre van compleet zowel in het Prentenkabinet als in de Bibliotheek.

Wij waren dan ook gelukkig toen wij een goed exemplaar van de 'Spiegel van Staat' van 1706 konden verwerven. Dit boek bevat zeer mooie allegorische prenten.

Reeds enige jaren zijn wij doende om de kunsttheoretische werken in onze bibliotheek te completeren. Een belangrijke stap verder op dit gebied konden wij doen toen Mevrouw Moes-Veth ons in de gelegenheid stelde om Albrecht Dürer's drie werken op dit gebied in vroege uitgaven te verwerven. De drie uitgaven zijn in een latere band samen gebonden. Het begint met 'Unterweisung der Messung'³ in de 2e versie van de eerste druk van 1525. Hierin heeft Dürer voor het eerst de geheimen van de perspectief in een voor iedere kunstenaar begrijpelijke taal verrat. Het 2e boek betreft de uitgave van 1528 van 'Von menschlicher Proportion'⁴, waarin Dürer zijn gedachten over de menselijke anatomie voor kunstenaars weergeeft, gezien in de verschillende bewegingsvormen. En tenslotte de 'Unterricht zu Befestigung der Stett'⁵ in de 2e uitgave van het jaar 1527. Hierin toonde Dürer zijn belangstelling voor de vernieuwde wijze van verdediging, die de veranderde aanvalstechniek noodzakelijk had gemaakt. Hoewel enige bladen ontbreken, andere door de tand des tijds geleden hebben, mogen wij ons gelukkig prijzen, dat deze

¹) Fr. Colonna, *Hypnerotomachia* ov Discours du songe de Poliphile, . . . Nouuellement traduit de langage Italien en François. Paris, Jaques Keruer, 1546. ²) Romyn de Hooghe, *Spiegel van Staat* des Vereenigde Nederlands . . . Amsterdam, Jan Ten Hoorn, 1706-1707. 2 dln. ³) Albrecht Dürer, *Vnderweysung der messung* . . . [Nürnberg, Im.

1525. jar.]. ⁴) Albrecht Dürer, Hierin sind begriffen vier bücher von menschlicher Proportion . . . [Nürnberg durch Ieronimum Formschneyder . . . 1528]. ⁵) Albrecht Dürer, *Etliche vnderricht, zu befestigung der Stett, Schlosz, vnd flecken* [. . . Nürnberg . . . 1527].

drie beroemde werken, die thans zeer zeldzaam zijn geworden in deze vroege uitgaven aan onze bibliotheek konden worden toegevoegd.

De beide volgende boeken doen ons de blik naar Italië wenden, waar de kunsttheoretische literatuur welig tierde. Het eerste is een verhandeling speciaal op het gebied van de beeldhouwkunst door de in Zuid-Italië in Salerno in 1482 geboren geleerde Pomponius Gauricus, die zelf beeldhouwde en door zijn verblijf in Florence en Padua vertrouwd was geworden met de Noord-Italiaanse opvattingen van het begin der 16e eeuw. Hoe belangrijk dit boekje ook voor de Nederlanders was, toont de door ons gekochte uitgave van 'De sculptura seu statuaría, libellus sanè elegantissimus, pictoribus, sculptoribus, statuarijs . . .' dat in Antwerpen in 1528 met een inleiding van de uitgever Joannes Grapheus verscheen.

Het tweede is een werk van de bekende Antonio Franc. Doni¹, getiteld 'I Marmi', in 1552 verschenen, waarin gesprekken o.a. over schilder- en beeldhouwkunst op de marmeren banken bij de Dom te Florence worden gevoerd. Hierin wordt ook met lof over de Nederlanders gesproken. Het boek is met houtsneden door Francesco Marcolini, waarschijnlijk naar Giuseppe Porta, gen. Salviati, versierd.

Een 'Ordonnantie ofte Gilde-brief'² van 1615 verenigde de glazeniers te Leiden in gildeverband. Kunstschilders werden echter toen nog niet toegelaten. Een exemplaar van de gedrukte gildebrief van 1615 met aanvulling van 1619 kwam in ons bezit, alsook een Leidse gildebrief van 1769³.

Belangrijk voor het onderzoek van door de oude meesters gebruikte verfstoffen zijn de verschillende uitgaven van het Secreet-boek van Carel Baten⁴, de uit de Zuidelijke Nederlanden uitgeweken geneesheer, die in 1588 te Dordrecht als stads-geneesheer werkzaam was. Het secreet-boek kan reeds voor 1590 uitgegeven zijn. Het oudste bekende exemplaar is van 1600. Het thans door ons gekochte is een herdruk van 1609. Baten putte o.a. ook uit het werk van de Piemonteës Alessio⁵, waarschijnlijk identiek met Hieronymus Ruscelli, wiens werk over de secreten (eerste uitgave Venetië 1555) het eerst in het Nederlands bij Plantijn in 1558 verscheen. Een Nederlandse uitgave van 1636 werd door ons gekocht.

Portretwerken worden voor de bibliotheek naarstig verzameld. Ieder jaar konden enige aan de verzameling worden toegevoegd. Dit jaar betrof dit twee interessante oude drukken. Het boekje van J. G. Blyenburgh 'Afkomst ende korte historie der

Graven van Hollandt, Zeelandt ende Vrieslandt' omstreeks 1586-1587 door Harmen Janszoon Muller te Amsterdam uitgegeven. Eerder werden de prenten, die volgens het titelblad van Hendrick Goltzius (Hirschmann Nrs. 257-283) zijn, op losse bladen met de tekst eronder in Haarlem uitgegeven. In de druk van Muller hebben de prenten een tekst van Blyenburgh. De prenten zelf die het adres 'gedrukt tot Haerlem' hebben, behoren dus tot de eerste uitgave. De tekst van dit boekje heeft kanttekeningen in civilité-druk ter imitatie van handschrift, hetgeen aan het uiterlijk iets zeer sierlijks geeft. Goltzius maakte deze prenten naar copieën welke Willem Thybout tijdens het beleg van Haarlem naar de wandschilderingen in het Carmelietenklooster vervaardigde.

Het andere is een reeks portretten van de Hertogen van Cleve met de titel 'Stammbuch der . . . Graffen . . . und . . . Hertzogen van Cleve' in 1661 te Arnhem door Jacob von Biesen uitgegeven met 37 portretten in houtsnede en 4 in gravure. Van dit werk zijn nog 2 latere drukken met enkele meerdere portretten bekend.

Een voorbeeldenboekje voor kantwerk van Johan Sibmacher 'Newes Modelbuch in Kupfer gemacht Nürnberg 1604' (ed. princ. 1601) met een alleraardigste titelprint is een welkome aanvulling van onze ornamentboeken en tevens van groot nut voor de afdeling textiel van het Museum. Het is jammer dat het titelblad en enige platen ontbreken, maar het slechts zelden voorkomen van exemplaren van deze 'Modelbücher' deed ons besluiten het toch te kopen. Voor de topografische afdeling kochten wij ten eerste het boekje dat de Zweed Olaus Magnus over zijn land tijdens zijn verblijf te Rome schreef, alwaar het in 1555 verscheen. Ons exemplaar werd door Plantijn in 1558 te Antwerpen met een verkorte tekst door Cornelis Grapheus uitgegeven, verlicht met alleraardigste prentjes, waarvan enkele het monogram van Arnold Nicolai dragen. Voorts is voor de topografie belangrijk Luigi Guicciardini's *Descriptione di tutti i Paesi Bassi* voor het eerst in 1567 bij Willem Sylvius te Antwerpen verschenen. De bibliotheek bezat slechts latere uitgaven. In tegenstelling tot de uitgave van 1588, die meest plattegronden heeft, bevat die van 1567 houtsnede-illustraties van gezichten op steden. De fraaie omlijsting in houtsnede van het titelblad heeft in de latere uitgave door overbrenging in gravure wel iets aan schoonheid verloren.

Francisco Scipione Maffei's 'Verona illustrata' 1731-1732 met illustraties van F. Zucchi naar G. B. Tiepolo, een van de uitvoerigste Italiaanse stads-

1) Antonio Franc. Doni, *I marmi*. Vinegia, Franc. Marcolini, 1552. 2) *Ordonnantie ofte Gilde-brief by die vande Gherechte der stad Leyden den Glaes-schrijvers ende Glaes-macckers verleent . . .* [Leyden, 1615]. 3) *Gealtereerde, geamplieerde en gerenoveerde ordonnantie van het schilders, verwers of schilders met de groote kwast, item beeldhouwers binnen de stad Leyden*. Leyden,

Abraham Kallewier, 1769. 4) Carel Baten, *Secreet-Boeck waer in vele diversche secretē, ende heerlicke consten . . .* Dordrecht, Joris Waters, 1609.

5) Alexis Piemontois, *De secreten van ———— inhoudende . . . remedien, tegen . . . kranckheden, . . . maniere . . . te verwen, colouren ende gieten . . .* Amsterdam, H. Laurensz, 1636.

beschrijvingen, is het derde boek dat de topografische publicaties kwam vermeerderen. Tenslotte is nog te vermelden een compleet goed behouden exemplaar van Baudartius' *Polemographiae Nassovicae* in de latijnse derde uitgave van 1621-1622. Van de 285 prenten over de tijd van de 80-jarige oorlog zijn 221 verkleinde copieën naar Frans Hogenberg, terwijl aan deze uitgave nog 64 nieuwe afbeeldingen werden toegevoegd.

AFDELING SCHILDERIJEN

P. Tibaldi (1527-1596) (toegeschreven). De Ontmoeting van Maria en Elisabeth.

H. Rottenhammer (1564-1625) (toegeschreven). Venus en Minerva.

J. de Momper (1564-1635). Rivierlandschap met everzwijnenjacht.

Jan van Goyen (1596-1656). Zomer, 1625. Geschenk van de Commissie voor Fotoverkoop.

Jan van Goyen (1596-1656). Winter, 1625. Geschenk van de Commissie voor Fotoverkoop.

A. van Beyeren (1620/21-1690). Stilleven. Verworven uit het Jubileumfonds 1958.

A. Cuyt (1620-1691). Rivierlandschap met koeien. Verworven met een bijdrage van de N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken aan het Jubileumfonds 1958 (zie afb.).

G. van Wittel (1653-1736). Gezicht op Rome (tegenhanger 1685 gedateerd).

A. Cuyt, Rivierlandschap met koeien.

C. Troost (1697-1750). Portret van een muzik-
liefhebber, 1736.

F. van der Mijl (1719-1783). Portret van een dame,
grisaille, 1756.

P. C. La Fargue (1728/29-1782). Scheveningse
Bosjes, 1778.

J. A. Kruseman (1804-1862). Portret van G. J.
Rooyens (1785-1846), sinds 1827 hoogleraar in de
theologie te Amsterdam, 1828. Geschenk van de
Heer en Mevrouw Hacke-Oudemans te Putten.

AFDELING BEELDHOUKUNST EN KUNSTNIJVERHEID

BEELDHOUKUNST

Reliekhoudertje in de vorm van een borstbeeld van
een bisschop, verguld brons. Maaslands, omstreeks
1400. Geschenk van de Commissie voor Foto-
verkoop.

Athleet, brons. School van Bertoldo, begin XVIe
eeuw. Geschenk van de Commissie voor Foto-
verkoop.

Hercules en Antaeus, brons. Padua?, begin XVIe
eeuw. Geschenk van de Commissie voor Foto-
verkoop.

Veldheer te paard, vrije copie naar Donatello's
Gattamelata te Padua, brons. Omgeving Sansovino,
2de helft XVIe eeuw. Verworven uit het Jubileum-
fonds 1958.

Naakte mannefiguur, brons. Nederlands?, omstreeks 1600.

Athena lezend in een boek, door Eros bijgelicht, brons. Omgeving Jan Gregor van der Schardt, einde XVIe eeuw.

Naakte mannefiguur in strijdende houding, brons. Nederlands?, omstreeks 1600 (zie afb.).

Omphale, brons. Nederlandse beeldhouwer in Italië?, begin XVIIe eeuw. Verworven uit het Fonds J. W. Edwin vom Rath.

Twee borstbeeldjes van mannen in archaïserende dracht, brons. Aan Pieter Xavery toegeschreven.

Twee wit marmeren kinderfiguurtjes, voorstellende de Lente en de Herfst, gesigneerd en gedateerd: Ignatius van Logteren (1685-1732), 1717. Geschenk van de Vereniging van Handclaren in Oude Kunst in Nederland.

ZILVER

Ronde loden plaquette met Pan en Syrinx. Toegeschreven aan Paulus van Vianen, laat XVIe eeuw. Geschenk van Mevrouw N.N.

Ronde loden plaquette met Noach de ark betreffende. Toegeschreven aan Adam van Vianen, omstreeks 1600. Geschenk van de Fa. J. M. Morpurgo te Amsterdam ter nagedachtenis aan en in opdracht van de Heer L. Morpurgo.

Zilveren rechthoekige plaquette met de Verrijzenis van Christus. Gesigneerd en gedateerd. Paulus van Vianen, 1605.

Pommander met gegraveerde versiering. Hollands werk, begin XVIIe eeuw.

Mes met zilveren heft met kwabmotieven. Noordnederlands, 1ste helft XVIIe eeuw.

Twee wijnkannen. Toegeschreven aan Christiaan van Vianen, omstreeks 1660. Geschenk van de Commissie voor Fotoverkoop (zie afb.).

Twee kandelaars met getordeerde stam. Merken: Amsterdam, 1689, meesterteken van Sigismund Zschammer. Geschenk van de Commissie voor Fotoverkoop.

Kandelaar met zeslobbige voet en stam. Merken: Groningen, 1699 en onduidelijk meesterteken.

Twee kandelaars met vierkante voet en stam. Merken: Batavia, W en IVC. Nederlands werk, omstreeks 1700.

Theebusje, zeszijdig, met schildpad bekleed en versierd met ingelegde gegraveerde zilveren chinoiserieën. Omstreeks 1700 vervaardigd waarschijnlijk door Eusebius Willem Voet te Zwolle. Geschenk van de Commissie voor Fotoverkoop.

Twee kandelaars. Merken: Amsterdam, 1718, meesterteken een Fortuna in ovaal.

Gouden snuifdoos, rijk gedreven met o.a. een fontein, verder rocailles en bloemen. Merken: Amsterdam, 1739, meesterteken IS.

Gouden wandelstokknop met de gedreven voorstellingen van het Oordeel van Salomo en Abrahams Offer. Merken: Amsterdam, 1749?, meesterteken IN voor I. Naudin, die het stuk ook voluit signeerde. Geschenk van de Commissie voor Fotoverkoop.

Olie- en azijnstel. Merken: Den Haag, 1767, meesterteken I.B., toegeschreven aan Isaac Samuel Bussard.

EMAIL

Patrijs, veelkleurig email op koper. China, periode van Ch' ien Lung (1736-1795). Geschenk van de Heer J. R. Ostins te Parijs.

AARDEWERK

Papkom beschilderd met Madonna en Kind binnen een Wan-li rand. Noordnederlandse majolica, 1ste kwart XVIIe eeuw. Geschenk van de Commissie voor Fotoverkoop.

Kom, versierd in onderglazuur blauw met bebladerde stengels waarop vogels. Perzisch aardewerk, Kirman, 2de kwart XVIIe eeuw.

Speerijepot met deksel, beschilderd in blauw en mangaan met bladornament en Chinezen in een landschap. Delft, Samuel van Eenhoorn, platcelbakkerij De Gricksche A, laatste kwart XVIIe eeuw.

Wijnkoeler met twee flessen, ornamentaal beschilderd in rood, blauw en groen met bloemslingers, bloemvazen, etc. Delft, Lambert van Eenhoorn of Louwijs Fictoor, 1ste kwart XVIIIe eeuw. Verworven uit het Jubileumfonds 1958.

Spiegelijst met zwarte randen en zwarte acanthusbladeren in relief op de hoeken, veelkleurig beschilderd met bloemtakken en vogels. Delft, 1ste kwart XVIIIe eeuw. Verworven uit het Jubileumfonds 1958.

Rechthoekige plaque, veelkleurig beschilderd met Chinezen in een tuin. Delft, begin XVIIIe eeuw.

Twee dromedarissen, fungerend als terrines. Delft, XVIIIe eeuw.

PORSELEIN

Kom, beschilderd in onderglazuur blauw met zes verschillende vruchtentakken. China, merk en periode van Hsüan Tè (1426-1435).

Vaas met deksel, tezamen met een reeds eerder verworven bak een fonteintje vormend. Beschilderd met cartouches, waarin een Chinese boogschutter, en bloemslingers. Chine de Commande, omstreeks 1735.

Kopje, beschilderd met Europeanen in een Chinese winkel. Chine de Commande, XVIIIe eeuw.

Twee bordjes, beschilderd met een Kakiemon-décor van bloeiende takken met vogels, gebonden heggen en een tijger. Chinees porselein, in Holland beschilderd, 1ste helft XVIIIe eeuw.

Sokkel van de plat-de-ménage van het zgn. Zwansenervies, vervaardigd voor Graaf Heinrich von Brühl. Meissen, J. J. Kändler, 1738. Geschenk van de Commissie voor Fotoverkoop.

Kan en ovale kom, beschilderd met een Kakiemon-décor van gebonden heggen, bloeiende takken en een eekhoorn. Chantilly, omstreeks 1740.

Spoelkom van Saksisch porselein, door de 'Hausmaler' F. J. Ferner omstreeks 1750 beschilderd.

Grote kom, beschilderd met twee voorstellingen naar W. Hogarth. Meissen, midden XVIIIe eeuw.

Twee snavelkannetjes, beschilderd met bloemen. Frankenthal, omstreeks 1770.

Groep, voorstellend een satire op de hoge haardracht van de vrouw. Höchst, omstreeks 1775. Geschenk van de Commissie voor Fotoverkoop (zie afb.).

Koffiekan, beschilderd in groen met een rivierlandschap. Weesp (1758-1770).

Lampetkan met ovale kom, beschilderd met veelkleurige bloemboeketten. Doorniks porselein, in Den Haag beschilderd, 1774-1790.

GLAS

Kelkglas, versierd met de wapens van de Zeven Provinciën in goud tussen een dubbele wand. Bohemen, omstreeks 1730.

Huwelijksglas met het opschrift 'Niet te verbreke'. Drilwerk, Noordnederlands, 1ste helft XVIIIe eeuw.

Kelkglas met het opschrift 'Weinigh drinken en wel regeeren, hout het land in noppe en veeren'. Drilwerk, Noordnederlands, 1ste helft XVIIIe eeuw. Geschenk van de Heer A. Vecht te Amsterdam, ter gelegenheid van het 150-jarig Jubileum.

Kelkglas met de wapens van de Staten-Generaal en de Zeven Provinciën. Drilwerk, gesigneerd: Jacob Sang Fec. Amsterdam 1760.

Kelkglas met het wapen van Prins Willem V. Drilwerk, gesigneerd: Jacob Sang Fec. Amsterdam 1761.

Kelkglas met de wapens van de Zeven Provinciën. Drilwerk in de manier van Jacob Sang.

Een van de twee zilveren wijnkannen, toegeschreven aan Christiaan van Vianen, omstreeks 1660.

Groep voorstellende een satyre op de hoge haardracht van de vrouw. Höchst, omstreeks 1775

Twee kelkglazen met een randversiering, bestaande uit bandwerk met cartouches, waarin voorstellingen betreffende huwelijk en vruchtbaarheid. Drilwerk in de manier van Jacob Sang.

Kelkglas in houten hoes, gedrield met een allegorische voorstelling en een opschrift. Gesigineerd: W. O. R. 1778 = Willem Otto Robart.

MEUBELEN

Armstoel van eikenhout op gesloten kistvormig onderstel. Versierd met briefpanelen. Zuidnederlands, omstreeks 1500.

Kast van eikenhout met ebbenhout. De velden van de beide deuren en de zijanten van boven afgesloten door snijstukken met kwabornament. Noordnederlands, omstreeks 1650.

Lijst van verguld lindehout, beeldhouwd met takken met eikeblad en eikels. Noordnederlands, omstreeks 1660.

Lijst van verguld en beeldhouwd hout met putti die een vruchtenguirlande dragen. Noordnederlands (?), omstreeks 1660.

Kast versierd met lakwerk, op onderstel. Afkomstig van Schloss Wittgenstein, Westfalen. Duits, toegeschreven aan Gerard Dagly, 1ste kwart XVIIIe eeuw (zie afb.).

Bovenlicht, afkomstig uit een huis te Dordrecht. Gesneden blauwgroen en goud geschilderd grenenhout. Het opengewerkte snijwerk bestaat uit een vaas met bloemen en vruchten, twee papegaaien en S-vormige voluten met acanthus. Noordnederlands, 1ste kwart XVIIIe eeuw.

Commode, belijmd met notewortelhout op eiken kern. Ingebogen hoeken met deurtjes en uitgesculpte voorzijde met laden. Noordnederlands, 1ste kwart XVIIIe eeuw.

Twee lijstjes van verguld en beeldhouwd hout, met borstbeeldjes en wapentrofeën. Noordnederlands, 1ste kwart XVIIIe eeuw.

Behangsel, op crémekleurig papier, beschilderd naar schablonen met bomen met bladeren en bloemen. Chinees werk, XVIIIe eeuw. Geschenk van Jhr. Six van Hillegom te Amsterdam.

Goudleer veelkleurig beschilderd met bloemenvazen binnen rocaille omramingen op verguld geponste grond. Afkomstig uit het Huis Mon Plaisir bij Zierikzee. Noordnederlands, 3de kwart XVIIIe eeuw.

TEXTIEL

Wandtapijt met Gevangenneming van een jonge vrouw en man. Brussel, werkplaats van Geubels en onbekende medewerker, 4de kwart XVIe- of 1ste kwart XVIIe eeuw. Geschenk van de Commissie voor Fotoverkoop.

Wandtapijtserie met drie Jachtaferelen. Wschl. Delft, werkplaats van Max. van der Gucht, omstreeks 1650.

Wandtapijt met Mei en Juni, uit de serie Maanden, enz. Brussel, ontwerp van J. van den Hoecke, werkplaats van E. Leyniers, H. Reydams, W. van Leeftael, G. van der Strecken, 1650.

Oosters tapijt, medaillontapijt van de Ottomaanse dynastie. Caïro, 2de helft XVIe eeuw.

Doos voor een corporale, geborduurd met de Verkondiging. Mogelijk Engels, of Zuidnederlands, 4de kwart XVe- of 1ste kwart XVIe eeuw.

Bedsprei en lambrequins van kleurig geborduurde crème-witte satijn, met bloemranken en insecten. Chinees, 2de helft XVIIIe eeuw. Geschenk van de Commissie voor Fotoverkoop.

Strook naaldkant, Venise à gros relief. Venetië, 4de kwart XVIIIe eeuw. Geschenk van de Ver. Het Kantsalet te Amsterdam.

Kraag van naald- en kloskant, Duchesse de Bruxelles. Brussel, 4de kwart XIXe eeuw. Geschenk van de Ver. Het Kantsalet te Amsterdam.

Strook kloskant. Binche, Zuidnederlands, omstreeks 1700-1710. Geschenk van de Ver. Het Kantsalet, te Amsterdam.

Verzameling van 23 kantstroken. Venise à la rose, Venise plat, Genuces, Milanees, point de France, Argentan, Argentella, Alençon, Sedan, point à l'aiguille de Bruxelles, Mechelen, Vieux-Bruxelles, Valenciennes, Vieux-Brabant, Binche; XVIIIe,

XVIIIe en XIXe eeuw. Geschenk van de Commissie voor Fotoverkoop.

Verzameling van 45 kantstroken, naald- en kloskant. Venise plat, point de France, Argentella, Alençon, point à l'aiguille de Bruxelles, Mechelen, Vieux-Bruxelles, Valenciennes, Vieux-Brabant, Binche, Slavische kant, point de Paris, Duitse naaldkant. Geschenk van de Heer Z. J. Falkowski te Chicago.

Chemisette met Vieux-Malines. Zuidnederlands, 1ste kwart XVIIIe eeuw.

Servet van linnen damast met Daniël in de leeuwenkuil. Haarlem?, 1ste kwart XVIIe eeuw.

Twee servetten van linnen damast met Abrahams offer. Haarlem?, 1ste kwart XVIIe eeuw.

Twee servetten van linnen damast met Suzanna. Zuidnederlands, 1ste kwart XVIIe eeuw.

Waaier met zijden blad, Wedgwood-blauw geschilderd. Engels?, 4de kwart XVIIIe eeuw.

Brisé-waaier van ivoor met Vernis Martin-beschildering. Nederlands?, midden XVIIIe eeuw.

Kast versierd met lakwerk. Toegeschreven aan Gerard Dagly, 1ste kwart XVIIIe eeuw.

Herenvest met veelkleurig zijden borduursel, mode van 1830-1840. Geschenk van de Heer en Mevrouw van Stolk-Huysken te Bergen (N. H.).

Pop met wassen kop, en met twee robes prinsesse, hoed en mofje. Amsterdam, gemaakt door M. L. F. Tepaske, omstreeks 1877. Geschenk van Mejjuffrouw A. Buërman te Amsterdam.

DIVERSEN

Koperen stempel met het wapen van Hasselaer als Heren van Eemnes. Nederlands, 2de kwart XVIIIe eeuw. Geschenk van Mr. H. C. Hooft Hasselaer te Amsterdam.

NEDERLANDS MUSEUM VOOR GESCHIEDENIS

Portret van Ambrogio Spinola, door Michiel van Miereveld, geschilderd in 1609 te 's-Gravenhage, tijdens het verblijf van de markies aldaar wegens de onderhandelingen die tot het Twaalfjarig Bestand leidden.

Een serie van zeven grote schilderijen, tezamen de decoratie van een kamer vormend; de voorstellingen zijn gefantaseerde paleizen en gallerijen, waarin Prins Maurits, Frederik Hendrik met Amalia van Solms, hun Friese neven en andere leden van het Huis van Nassau, benevens de 'Winterkoning en -koningin' met hun gezin. Ongesigneerd werk, vermoedelijk door Dirck van Deelen. Geschenk van de Commissie voor Fotoverkoop.

Portret van een Hollandse vlootvoogd, door Pieter Pietersz., omstreeks 1590. Geschenk van de Commissie voor Fotoverkoop.

Twee ovale medaillons met de borstbeelden van de erfprins van Oranje (de latere Koning Willem I) en zijn zuster Louise. Wedgwood, omstreeks 1777.

Ovaal medaillon met het borstbeeld van Prins Frederik Hendrik, naar J. Lutma de Oude, naar een prent van J. W. Delf. Nederlands werk, relief in buffelhoorn, 2de kwart XVIIIe eeuw.

Brieven van rood marokijn, waarop geborduurd staat: 'Pieter De Leeuw Constantinopoolen 1767'. Turks werk.

BRUIKLEEN

Van de National Gallery te Londen: een XVIIIe eeuwse copie naar de Nachtwacht (vroeger aan Lundens toegeschreven).

Van Mevrouw L. Emants te 's-Gravenhage: een gebedsnoot van notehout met koperen omhulsel en roodfluwelen zakje, vervaardigd voor Eewert Jansz. van Bleiswick, omstreeks 1500. In de noot voorstellingen uit de Passie.

Van de Heer B. van Hees te Heemstede: een vaas, beschilderd in blauw met bloemen en vogels. Delfts aardewerk, gemerkt I W, toegeschreven aan Jacob Wemmersz. Hoppesteijn, Plateelbakkerij Het Jonge Moriaenshoofd, 2de helft XVIIIe eeuw.

Van de Heer W. van Hees te Amsterdam: een schotel, het plat beschilderd in blauw met de geschiedenis van Uranos en Kronos; op de rand veelkleurig een wapen, engelen en bloem- en bladwerk. Delfts aardewerk, gemerkt als voorgaand stuk.

Van de Heer G. Rissink te Amsterdam: twee ebbenhouten gebeeldhouwde stoelen. School van Ceylon, 2de helft XVIIe eeuw.

RIJKSPRENTENKABINET

TEKENINGEN

Aert Ortkens, werkzaam in de eerste helft van de 16e eeuw. Een bisschop aan het bed van een stervende. Ontwerp voor een ronde ruit. Pentekening. Coll. A. de Burllet. Geschenk van het F. G. Waller-Fonds.

Rijck Aertsz ('Rijck met de Stelt'), ± 1482-1577. Schets met rietpen voor een Heilige Maagschap. In verso een landschap. Coll. C. Ploos van Amstel. Geschenk van het F. G. Waller-Fonds.

Jacob de Heusch, 1657-1701. Gezicht op Rome. Tekening met penseel en O. I. inkt.

Jan de Beyer, 1703-± 1785. De Breestraat met het Stadhuis te Leiden, 1751. Water- en dekverf. Coll. J. van der Marck Aeg. zn en K. E. ten Cate.

Jordanus Hoorn, 1753-1833. Een verzameling schetsen, meest op blauw papier, naar het leven en naar andere voorbeelden. Geschenk van Mr. Chr. P. van Eeghen.

Hendrik Voogd, 1766-1839. Schetsen van Rome en omgeving. Coll. Schimmelpenninck van der Oye.

Jozef Israëls, 1824-1911. Een schetsboek.

Anton Mauve, 1838-1888. Een aantal schetsboeken. Geschenk van het F. G. Waller-Fonds.

Suze Bisschop-Robertson, 1855-1922. Studie van een staande neger in burnous. Zwart krijt. Geschenk van de Heer en Mevrouw Schogt-Frenkel.

G. W. Dijsselhof, 1866-1924. Studie van een hangende overjas. Zwart krijt. Geschenk als voren.

Jan Shuyters, 1881-1957. Kinderportret. Houtskool en aquarel. Geschenk als voren.

Jan Toorop, 1858-1928. Portret van Mej. Snijder van Wissenkerke. Potloodtekening, 1895.

Jacoba Ritsema, geb. 1876. Portret van Nelly Bodenheim. Zwart en wit krijt en pastel.

Italië, omstreeks 1445. Negen beroemde mannen uit het verleden. Gequarelleerde pentekening op perkament. Coll. William Morris, C. Fairfax Murray en Sir Sidney Cockerell. Verworven uit het Jubileumfonds 1958.

School van Francesco Squarçione, 1397-1468. Studie voor een hl. Sebastiaan. Pen en penseel op blauw papier. Coll. John Skippe, E. Holland, Mrs. Rayner Wood. Geschenk van de Commissie voor Fotoverkoop.

Gabriel de St. Aubin,
Le Charlatan sur le
Pont Neuf. Ets,
1e staat.

Fr. Ubertini, gen. Bacchiacca, 1494-1557. Toscaans landschap. Rood krijt. Geschenk van het F. G. Waller-Fonds.

Jac. Pontormo, 1494-1557. Portretstudie van Alessandro dei Medici, bezig een tekening te vervaardigen. Loodstift. Coll. N. Hone, C. Robinson en A. Russell.

Cl. Mellan, 1598-1688. Zelfportret, in rood en zwart krijt uitgevoerd. Coll. E. Groult.

H. Gravelot, 1699-1773. Drie figuurstudies voor illustraties van 'la Nouvelle Héloïse'. Zwart krijt. Geschenk van de Heer J. R. Ostins, te Parijs.

Fr. Boucher, 1703-1773. Landschap bij Beauvais. Siberisch krijt, en wit pastel op blauwgrijze fond. Coll. Schimmelpenninck van der Oye. Verworven uit het Jubileumfonds 1958.

Eug. Delacroix, 1798-1863. Schetsblad: paarden, vanuit de hoogte gezien. Potlood.

Paul Gauguin, 1848-1903. Portretje van een Tahitaanse jongen. Uit het Carnet de Tahiti. Potlood en pen.

Ad. Von Menzel, 1815-1905. Twee tekeningen in zwart krijt: bosgezicht en studieblad. Coll. M. J. Friedländer.

Gustav Klimt, 1862-1918. Studie in rood krijt van een in een plaid gewikkelde, rustende vrouw.

PRENTEN

Engeland

W. Faithorne, 1616-1691. Princess Mary. Gravure.

C. H. Hodges, 1764-1837. James Carr, architect. Zwarte kunst, proefdruk voor de letter.

S. W. Reynolds, 1773-1835. Carl Fredrik von Breda. Zwarte kunst.

J. R. Smith, 1752-1812. Lord Richard Cavendish. Zwarte kunst, 3e staat.

Frankrijk

Fr. Chéreau, 1680-1729. Louis Antoine de Pardaillan de Gondrin. Gravure, 1e staat.

J. Daullé, 1703-1763. Louis de France, dauphin. Gravure, 2e staat.

Idem, Louis Philippe. Duc de Chartres. Gravure, 2e staat.

E. Delacroix, 1798-1863. Cheval Sauvage. Litho, 1e staat.

G. Demarteau, 1722-1776. Pastorales. Manière de crayon.

Idem, Tête de femme d'après Boucher. Manière de crayon.

J. H. Fragonard, 1732-1806. Le petit parc. Ets.

Th. Géricault, 1791-1824. Cheval anglais monté par un jockey. Litho, 3e staat.

Idem, Cheval que l'on ferre. Litho, onbeschreven staat.

J. F. Janinet, 1752-1814. Mademoiselle Duthe. Kleurenaquatint.

N. de Launay, 1739-1792. L'Heureuse Fécondité. Proefdruk, etsstaat.

E. Manet, 1832-1883. L'Exécution de Maximilien, 1867. Litho, 1e oplage.

L. C. L. Marcoussis, 1883-1941. Nature morte. Droge naald.

A. Masson, 1637-1700. Antoine Turgot. Gravure.

H. Matisse, 1869–1954. Grand nu. Litho.
R. Nanteuil, 1623–1678. Pompon de Bellièvre. Gravure, 2e staat.
Idem, Alexandre de Sève. Gravure, 2e staat.
C. Pissarro, 1831–1903. Le champ de choux. Ets en aquatint, 1e staat.
A. Renoir, 1841–1919. Le Fleuve Scamandre. Ets, 1e staat.
J. B. Restout, 1732–1797. Saint Bruno. Ets.
Idem, Le retour du Parlement. Ets.
Idem, La France sauvée. Ets.
Gabriel de Saint Aubin, 1724–1780. Allégorie des Mariages faits par la ville de Paris à la naissance de Mgr. le Duc de Bourgogne, 1751. Ets, 3e staat.
Idem, Portrait de Sédaine. Ets, 2e staat.
Idem, Expulsion des Jésuites. Ets, 2e staat.
Idem, Les quatre Vases. Ets.
Idem, Frontispice pour l'almanach historico-physique. Ets, 1e staat (?).

Idem. Le Charlatan sur le Pont Neuf. Ets, 1e staat.
Pierre Vallet, 1575–1657. Zelfportret, 1608. Ets.

Italië

A. Carracci, 1557–1602. Ferdinando de Medici. Gravure.
O. Leoni, 1578–1630. Paolo Qualiatius. Ets, 1e staat.

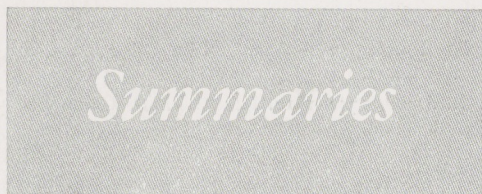
Nederland

A. Blooteling, 1640–1690. Charles II. Zwarte kunst, gedateerd 1680, 2e staat.

Bovenstaande prenten zijn alle verworven uit het F. G. Waller-Fonds.

G. B. Piranesi, 1720–1778. 1e, 2e en 4e blad uit de serie 'Capricci'. Ets. Verworven uit het J. W. Edwin vom Rath-Fonds.

R. Bresdin, 1825–1885. Frontispice d'un livre de Fables. Litho.

A LANDSCAPE NEAR BEAUVAIS BY FRANÇOIS BOUCHER,
 BY J. Q. VAN REGTEREN ALTENA

A gift from the Jubilee Fund 1958 of the Rijksmuseum enabled its Printroom to acquire a landscape drawing by Boucher at the Schimmelpenninck van der Oye sale last spring. Executed in soft Siberian black chalk and white pastel on a pale blue ground, it shows the essential qualities of Boucher's art, which might be summarized as an undisturbed dream. The drawing lacks all dramatical connotations, but is peaceful, sound and remarkably soft in its execution. It is one of a group of variants from a theme found by Boucher in the neighbourhood of Beauvais, when working for its tapestry-manufactory about the years 1740–1743. These years must have been very fertile for the development of landscape in his art. Comparison of such variants prove that he did not shun topographical inaccuracies, a number of identical details having been used differently in beautifully balanced, stage-like arrangements.

TWO MARBLE FIGURES BY IGNATIUS VAN LOGTEREN,
 BY J. LEEUWENBERG

The Antique Dealers Society in the Netherlands

presented the Rijksmuseum with two statues of children, one of which is signed and dated: I (gnatius) V (an) Logteren A° 1717. These statues, which were recently acquired from England and were known here from an Amsterdam sale's catalogue of 14 July 1778, provided us with the motive to summarize the oeuvre of Ignatius van Logteren (Amsterdam 1685–1737). J. Knoef published about Ignatius and his son Jan van Logteren in 1926, but of the former he could only mention works specified in sale's catalogues. Now various signed pieces can be mentioned: a fountain, of 1714, a bust of Bacchus from the same year and two garden statues in a private collection at Laren, a gable, of 1725, from the facade of the former Boy's Orphanage in Amsterdam, a marble relief, of 1730, from a chimney, two female figures from the facade of 'Huize Vechtvliet' at Nieuwersluis and a bust of Bacchus in terracotta with a monogram which could equally be that of the father or of his son Jan.

IN MEMORIAM FOR DR. M. J. FRIEDLÄNDER

Dr. Vitale Bloch commemorates Dr. Max J. Friedländer with personal reminiscences of visits to his house in the Beethovenstraat in Amsterdam.

A SILVER-MOUNTED BURR WALNUT CUP FROM THE UPPER-ADIGE IN THE RIJKSMEUSEM, BY NICOLÒ RASMO

The coats of arms on a silver-mounted burr walnut cup are identified by the author as those of Nicolas von Neuhaus zu Gravetsch and his wife Margareth von Ried. This family lived in the castle of Gravetsch near Klausen in the valley of the Isarco. They may have ordered this cup from a goldsmith at the nearby town of Brixen.